

plena virtutibus fovebat et tunc
tebatur spiritualiter ipsa an
mulieres omnes scitate preel
hunc puto qd intelligit qd nrad
herod. Na alie quide ptes gra
meruerut. ipa aute plena
gra ab angelo salutar. Her an
relus. **Oro** Salve uga vesse
florida et fructifera maia vir
do bñssima. de qua unio ille
et singularis flos et fructus pro
dit. i virtutū spūaliū gine eru
it: flos suauissim⁹ emittens
odorem: fructus sapidissim⁹ in
mens dulcorē. flos cui⁹ boi
tū expellit mēsticiā: fructus
quo sacietas plena dat leticiā
Bñdicta uga de radice vesse:
bñdicta uga et flos: qd de tali ra
dice ascendit. Bñdicta arbor bñ
dicta et arboris fructus. Tuo er
do flore me reuer: tuo fructu
ab omī miseria me libera: uga
maia in eternū bñdicta. amen
De receptōe iohis bapt. Ca. iii
Vit aute in di
ebus illis sal:
in dieb⁹ hero
dis regis indee.
sacerdos quidā
noīe sathaias
de

quintū ad obseruāciā ceremonialiū:
sine qrela. quintū ad obseruāciā
iudicialiū: qz pacifice se ad pro
mos habebant. Et nō eāt illis
filius pp⁹ stilitatem: q est causa
specialis muliei. Ex quo appaet
receptio pcur soris misericors: qz
nō fuit tāti p naturā: sed per
naturā grā diuina adiuta. **T**
Iste herodes de pze ydumeo de
cendēs fuit alienigen⁹: et iā rep
trium ablatū fuit de iuda: et
ideo tēp⁹ aduēt⁹ xpi instabat: qz
iacob patriarcha spū pp⁹ herico sig
nū aduēt⁹ xpi p dīcāt. qū reg
nū iude ad alienigenā trāslatū
ess dīcēs. Non auferet reptrium
de iuda. **T** Et sciendū est hic
qz cū moyses vniū institūssē sū
mū sacerdotem. cui mortuo un⁹ p
ordinē succedet: dauid volēs ā
pliac cultū dom⁹ dñi. de xxiiii fa
milys q descendērāt ab aarō in
stituit viginū qtuor sacerdotes: su
per quos tñ un⁹ maior eāt et sū
mus oīm: q dicebat princeps sac
dotū. Instituit etiā ut viassim mī
nistrātes p ebdomadā a sabbo
usq ad sabbatū tēpōe vias sue
singuli castimōie studeant: nec
interī in domū ppam intraret:
sed in domūculis circa templum

msw. 001A

alte Nr. 352.

Celixtus, Gg. mit

Samelband mit insges. 67 Disputationen
philosophischen Inhalts, darunter sind
einige mathematische.

Herman. Comingus
c. 13. 14. c. 14.

F. III. 6.

25

DISPUTATIO ETHICA,
De
PRINCIPIIS HV-
MANARVM ACTIO-
NVM, EX TERTIO ARIST.
Ethic. lib. desumpta.

Ad cuius theses

D. O. M. A.

In illustri Iulij Iulia, sub praesidio

M. ALBERTI VVESTPHALI
PEINENSIS,

Publicè respondebit

HENRICVS IVLIVS Niemtschneider
Grüningensis.

*Habebitur disputatio in auditorio maiori 11. Ca-
lend. Septembr. horis antemeridianis
& pomeridianis.*

HELM AESTADII,
Ex Typographeo IACOBI LVCII,

ANNO 1607.

443

Reuerendissimo, Illustrissimo, præcellissi-
moq; Principi ac
Domino,

DN. HENRICO IVLIO,
POSTVLATO EPISCOPO HAL-
BERSTAD., DVCI BRVNSVIC. AC
Lünæburg. &c. Domino suo
Clementissimo,

Hæc de Principijs actionum humanarum positiones,

*In humilimæ subiectionis τρυφήσιν, & studio-
rum testimonium,*

Humiliter dedicat, demissèq; offert

HENRICVS IVLIVS Riemschneider
Grüningensis, Respondens.

RESPONDENTI.

*Ut semel atq; iterum priuatim audita probari
Audijt, vltius tendere Musa parat.
I felix operum atq; animi, nec cede, priusquam
Vel patrem vincas, æquiparésue tuum.
Si tibi res angusta domi, confide patrono:
Qui pater vt patriæ est, sic tuus esse volet.*

HENRICVS MEIBOMIVS,
Poëta & Historicus f.

DE PRINCIPIIS ACTIONVM
HVMANARVM.

THESIS I.

Virtutes, sicuti & contraria vitia in actionibus occupari, omnibus manifestum est. Cum autem actionum tanta sit varietas, vt etiam earundem non eadem sit natura & conditio, (sæpenumerò enim actiones externâ quidem specie videntur esse bonæ & laudabiles, quæ tamen si diligentius considerentur & æstimentur, deprehenduntur vitiosæ & dignæ reprehensione) non omninò frustraneam operam nos collocasse spero, si de principiis humanarum actionum ex fundamentis Aristotelicis quædam ad sobriam disceptationem proposuerimus.

2. Quamuis autem varia sint, quæ erga virtutem principij locum aliquâ ratione obtinere videntur; *vide Picol. grad. 2. de princip. virt. c. 1.* Nos tamen potiora, magisq; cognitu necessaria seligemus.

3. Ordinem autem ab enumeratione & distinctione facultatum animæ imitati Aristotelem, qui de virtutibus loquuturus, à distinctione partium animæ exorsus est: ac in *primo Ethicorum c. 13.* quemadmodum, inquit, medico curaturo corpus corporis cognitio: Ita quoq; ciuili curaturo animum, cognitio animi necessaria est.

4. Notandum igitur, quod animæ facultates sint duplices; vna enim *λογική* & rationis expers est; Altera *λογική* & ratione prædita. Hanc autem diuisionem in præsentī loco

provero acceptamus, curiosæ demonstrationis ἀνεβέη neglecta, ne πάρεργα τῶν ἐργῶν prolixiora fiant.

5. Porro irrationalis pars itidem duplex est: Vna enim nata est aliqua ex parte audire rationem, eique obtemperare, quales sunt appetitus sensuum: Altera simpliciter & absolute est rationis experta, puta vis vegetandi & nutriendi &c. De posteriori Ethicus nihil agit; sed de priori tantum videlicet appetitu sensuum.

6. Etenim appetitiones sensuum sunt tanquam subiectum & fundamentum, in quo sit omnium actionum, virtutumque; moralium concinna moderatio; recta enim ratio ceu princeps & dux appetitum, qui alias in contrarium fertur, ad verum sui obsequium dirigit & conformat. *vide Picol. grad 4. 6. 7. 8. 9. 10. 11. &c.*

7. Cum enim omnis virtus habitus sit, ea ipsa, ut à mente seu ratione recta regitur, considerata venit; Omnis enim virtute prædita actio à ratione est, cui sapientiæ adminiculo coniunctum est verum iudicare, voluntatis id, quod præ cæteris optimum videtur, velle, consultationis tandem beneficio & munere accuratam mediorum rationem habere, ea determinare, & appetitus sensuum aurigæ modo ut equos dirigere & gubernare.

8. Appetitus enim sensuum omnia, quæ sibi videntur iucunda, appetit, quæque minus, auersatur, fugit: recta ratione igitur opus est, quæ iubeat, quæ appetenda, & quæ fugienda dissuadeat.

9. Virtus igitur summa est animæ convenientia, voluntatis & omnis appetitus cum recta ratione saluberrima, & moderatissima consensus, à qua omnes actiones, quæ inde proficiuntur, laudabiles & rectæ; quæ repugnant iniquæ & iniustæ censendæ sunt, habitæ tamen circumstantiarum ratione.

10. Dein-

10. Deinde obiectorum ratione actio quoq; examinanda est, quæ, quia sæpè variant, & cum appetitu non eodem modo conspirant, pro diuersitate nostri appetitus ex obiectorum diuersitate orti, etiam in agendo erit diuersitas; unde principia illa virtutum, actionumq; nostrarum orta, de quibus *philosophus lib. 3. Eth.* agit.

11. Duo autem in operante secundum virtutem Arist. præcipuè requirit: Primum vt *sciens*: Deinde vt *volens* habito delectu; eligensq; illud, quod bonum est, agat. Oportet enim agentem non solum *scire* quid agat; sed etiam id ipsum *velle*: Et vice versa nõ solum oportet eum velle agere quæ agit; sed oportet eum quoque scire quid agat. Quod si verò alterum horum absuerit, non poterit reuera propter suam actionem laudari, etiam si fuerit bona, vel reprehendi, si fuerit mala.

12. Recta namq; ratio promptaq; voluntas in actionibus semper indissolubili nexu sunt coniungendæ.

13. Hæc ergo quâ ratione in actionibus consideranda sint, & quomodo secundum ista actiones sint æstimandæ & iudicandæ, Philosophus moralis docere debet, & docere quid sit spontaneum, quid inuitum, quid consultatio, quid electio, quid voluntatis humanæ libertas in actione.

14. Nam, propter quam rem actiones laudantur vel vituperantur, item veniam, misericordiam aut poenam merentur, de ea etiam Morali Philosopho in doctrinâ de virtutibus est agendum. Sed propter spontaneum & inuitum actiones laudantur, vel vituperantur, merentur veniam vel poenam. Ergo de his Morali Philosopho est agendum.

15. Item, Quæ res utilis & necessaria est legumlatoribus in constituendis poenis vel premijs factorum: eam etiam Philosophus Moralis in doctrina de virtutum actionibus debet considerare: Nam Philosophia moralis est *fons, origo & fundamentum legum*. Sed cognitio spontanei & inuiti utilis &

necessa-

necessaria est legumlatoribus in constituendis præmijs aut poenis. Igitur de his etiam Philosopho morali est agendum.

16. Minor propositio per se nota est: Non enim eadem poenâ afficiendus est is qui inuitus, & is qui volens peccauit: Immò ille, scilicet inuitus sæpè meretur veniam: hic autem nunquam: Immò etiâ lege diuinâ tales absolui possunt, qui non volentes homicidium perpetrarunt, vt habetur *cap. 35. Num. & cap. 19. Deut.* Et Deus ipse populo Israelitico sex ciuitates constituit ad quas tales deberent habere refugium.

17. Inuitum igitur tanquam notius, prius nobis declarandum erit: ex huius enim descriptione, spontanei cognitionem assequemur faciliè, quia *contraria iuxta se posita magis elucescunt.*

18. Inuitum dicitur quod quispiam vel vi coactus vel per ignorantiam admittit: vt ita duæ sint inuitæ actionis rationes, violentia & ignorantia, quas distinctius iam considerabimus, à violento initium facientes.

19. Violentum seu actio violenta dicitur, cuius principium foris est, nil conferente eo, qui agit, aut patitur; vt cum sæua tempestas nauigantem reiecerit, quò minus ad destinatum diem loco certo compareat.

20. Ex hac definitione violenti possumus colligere tres condiciones, quæ requiruntur vt actio aliqua reuera possit violenta nominari. *Prima* est, vt principium seu causa mouens sit extra agentem: Nam quæ ab internis principijs mouentur, tales actiones non sunt violentæ. *Alterâ* est, vt principium illud externum sit satis validum & sufficiens ad illam actionem perficiendam. *Tertiâ*: vt agens vel patiens planè nullum consensum aut adiumentum præbeat. Cum verò vna aliqua ex his conditionibus abest, non potest illa actio planè violenta nominari.

21. Violentæ igitur existimandæ non sunt, quæ metu maiorum

maiorum incommodorum, aut maioris commodi spe suscipiuntur, ut si quis à tyranno coactus pulset vicinum, ut sibi vitam redimat, aut si mercator, obortâ tempestate, pro salute sua & aliorum, qui simul nauigant, ad exonerandam nauem proijciat suas merces in mare.

22. Nec tamen voluntariæ dici possunt; cum nemo vltro merces eijceret, nec vir bonus sponte mala ageret: Mixtæ igitur sunt, sed tamen ad voluntarias magis accedunt, idque obsequentes tres rationes.

23. Prima; Quorum actionum fines & circumstantiæ sunt in nostra potestate & electione, istæ actiones sunt spontaneæ magis quam inuitæ. Sed talium actionum finis & circumstantiæ sunt in nostra potestate & electione: suscipimus enim illas vel ad insigne bonum consequendum, vel ad maius malum euitandum. Ergo tales actiones sunt spontaneæ magis quam inuitæ.

24. II. Quorum actionum principium & causa est in ipso agente, hæ magis spontaneæ quam inuitæ sunt nominandæ. Sed talium actionum, quæ mixtæ nominantur, principium & causa sunt in agente. Ergo tales actiones potius spontaneæ, quam inuitæ sunt nominandæ.

25. Maior sumpta est ex definitione spontanei: Minor etiam manifesta est: principium enim mouendi membra, quæ sunt instrumenta actionum, est in ipso agente: Sic mercator etiam potest manus ad mouere mercibus, quas in mare proijcit: potest etiam manus prohibere ne abijciat merces.

26. III. Propter quas actiones rectè interdum laudari & vituperari possumus, hæ magis spontaneæ, quam inuitæ sunt nominandæ: Nam propter inuitas actiones nemo potest iure & meritò laudari & vituperari. Sed propter huiusmodi mixtas actiones interdum aliqui iure & rectè possunt vel laudari,

laudari, vel vituperari. Ergo huiusmodi mixtæ actiones magis sunt spontaneæ, quàm inuitæ nominandæ.

27. Minorem probat Aristoteles per distributionem, quâ facit quatuor species mixtarum actionum: prima est: Qui molestiam aliquam subit: aut aliquid agit, quod indecorum est, deforme aut insolens, vt inde rem aliquam honestam & præclaram consequatur, cum laudare solemus. Ita Solon pro patriæ commodo insaniam simulauit.

28. Altera species mixtarum actionum est, quando propter exiguum aliquod bonum admittimus aliquid, quod minus nos decet. Tales actiones sunt meritò reprehendendæ: Nam non faciliè debemus adduci, vt præter decorum aliquid faciamus, nisi videamus inde bonum posse non tam nobis, quàm alijs euenire.

29. Tertia: Qui turpe quid agit grauissimis impulsus causis, quas nemo alius sustinere posset: vt qui inter sæuissimos torturæ cruciatus, heri sui arcana prodit, ei veniam concedimus.

30. Qui verò parricidia admittunt, fidem abnegant, in Deum blasphemi sunt: eos simpliciter execramur. Ad talia enim nullus vir bonus se cogi patitur: sed extrema quæque subeunda & mortem potius oppetendam ducit.

31. Neque etiã illa pro violentis effectibus habenda sunt: quæ voluptatum & dolorum stimulis committuntur: forent enim hac ratione omnes actiones humanæ inuoluntariæ, cum omnes omnia propter voluptatem agant, & propter dolorem omnia fugiant.

32. Et, si iucunda molesta essent, dolorem afferrent & molestiam, sicut inuita solent. Nam vbicunq; est vis & affertur, ibi & molestia quædam & dolor. Videmus autem illa nos magnoperè delectare.

33. Demonstratur etiã assertionis nostræ veritas hac ratione:

ratione: Ad quæ natura nostra vltro & spontè fertur, ea non sunt violenta nominanda. Sed ad ea quæ sunt iucunda, natura nostra vltro & suâ sponte fertur. Ergò iucunda non sunt violenta, & per consequens iucunditas siue voluptas, quæ inest prauis actionibus non violenter cogit homines ad peccandum.

34. Ignorantiam verò quod attinet, neq; illa actionem semper facit inuitam: quos quidem post factum errore deprehensio poenitet, eos inuitos egisse putamus: Quos autem tum non poenitet nec volentes dicere possumus: cum quid agerent ignorarent; nec etiam inuitos: cum nihil videantur contra voluntatem egisse. Itaque, intermediâ voce, non spontè peccasse dicendos arbitramur.

35. Sed vt omnia rectius intelligantur: Sciendum est quod agens, vel *ignorans* agere dicatur, vel *per ignorantiam*: Ignorans agere dicitur is, qui tunc quando agit ignorat quidem, quid agat: sed tamen ignorantia illa non est causa præcipua eius actionis: verum aliud quoddam, per quod sibi ignorantiam accersuit.

36. Per ignorantiam autem siue ex ignorantia agere dicitur is, cui ipsa ignorantia fuit causa actionis malæ, aut peccati: In hac distinctione notandum est, quod prior ignorantia non meretur excusationem seu veniam, neq; reddit factum agentis inuitum. Posterior autem ignorantia, quando ipsa ignorantia est causa delicti, meretur veniam & reddit factum inuitum, si nimirum habeat subsequenter poenitentiam.

37. Deinde distinguendum est inter *ignorantiam iuris* seu vniuersalium, quæ versatur in generalibus, quæ vnusquisque scire & potest & debet: & inter ignorantiam particularem, quando agens ignorat quasdam circumstantias rerum singularium vel personarum, loci, temporis, & similium, in quibus

B

totius

totius actionis præcipua vis consistit, quas tamen per se ante actionem non potuit prævidere, aut præcauere. Hæc nominatur *ignorantia facti*, quia agens ignorat ipsum factum, quod admittit.

38. Ignorantia hæc particularis caret dolo, nec fuit nostrâ culpâ, aut negligentia accersitâ, reddit actionem inuitam & meretur veniam: quia voluntas agentis non est causa delicti: Imò agens habuit sibi finem bonum propositum: sed ignorantia alicuius circumstantiæ eum inter agendum impediuit, quò minus eum finem, quem sibi habebat propositum, assequeretur.

39. Postremò, disputandum est hîc cum illis, qui dixerunt ea, quæ homines ex ira, cupiditate, aut aliquo vehementiori affectu faciunt, esse inuita ac idè mereri veniam.

40. Hanc autem opinionem falsam esse probat Aristoteles aliquot argumentis. Primum: Sicut, quæ homines ex irâ, aut alio aliquo affectu faciunt, non sunt spontanea, sed inuita: Igitur nullum animal imò nec pueri quidem, quicquam sponte dicuntur facere. Nam omnia quæ agunt, ea ex cupiditate, aut affectu agunt: neq; enim ex ratione possunt agere, quia vel omninò ratione carent, vt bruta animantia: vel vsu rationis carent, vt pueri: Hæc autem quia sunt absurda. Igitur & absurdum est antecedens.

41. II. Si ea, quæ per cupiditatem, iram aut alium sunt affectum, sunt inuita: Igitur non solum turpia facta, sed etiam multa honesta facta, quæ ex cupiditate aut affectu aliquo proficiuntur, erunt inuita nominanda, & sic omnes actiones hominum tam bonæ, quàm malæ essent inuitæ nominandæ, & hoc modo etiam tolleretur omnis libertas hominis in actionibus, quæ omnia sunt absurda.

42. III. Si omnia, quæ per iram, cupiditatem, aut alium affectum sunt, sunt inuita: Igitur ea etiam inuita sunt nominan-

nominanda, quæ vir bonus ex officio facere debet: vnde sequeretur virum bonum facere inuitum officium, quando cupit officium: sic etiam sequeretur, quod aliquis diceretur inuitus expetere sanitatem, diuitias, doctrinam, laudem, virtutem, gloriam, & his similia: is diceretur inuitus amare patriam, parentes, &c. idem diceretur inuitus irasci improbis & sceleratis hominibus, inuitus gaudere, & latari rebus secundis, dolere rebus aduersis, meliora sperare. Omnia enim ista coniuncta sunt cum aliqua cupiditate, aut affectu.

43. IV. Si omnia, quæ per iram & cupiditatem sunt sunt inuita: Igitur etiam molesta & coniuncta cum dolore: Omne enim inuitum etiam molestum est. Sed ea, quæ ex cupiditate & irâ sunt, non sunt molesta, sed potius iucunda ipsi agenti: Igitur non sunt inuita.

44. Postremò: Si illa inuita vocant: quia improba sæpè sunt: etiam inuita vocabunt, quæ à ratione peccantur: quæ tamen illi inuita esse negant. Taceo nunc, quod affectus nostri principium suum in nobis habent & omninò in nobis oriuntur: quorum verò principium & causa in nobis est, ex ijs non potest inuita actio effici.

45. Declarato ita spontaneo, quia non omne spontaneum constituit virtutem, sed illud, quod cum electione complicatur, nunc de *Electione* agendum est, quæ virtuti familiarissima & intima est, eamque magis determinat, quam actus externi.

46. Latius autem patet spontaneum quam electio, quia omnis electio est spontanea, sed non omne spontaneum est electio. Quia electio tantum tribuitur hominibus adultis, qui certo consilio & ratione aliquid agunt. Spontaneum autem non solum adultis hominibus, sed etiam pueris & bestiis potest attribui, qui agunt quidem spontè: non autem ex consilio & ratione: & quæ repenti à nobis sunt, sponte quidem

quidem facta sunt, sed sine electione: ea enim requirit deliberationem.

47. Proinde longissimè à veritate aberrant, qui Electionem cum ira & cupiditate confundunt. Neque etiam idem cum voluntate dici potest, licet ei sit finitima: Nam voluntas est etiam eorum, quæ fieri nequeunt, vt immortalitatis: At Electio eorum est tantum, quæ sunt in nostrâ potestate: Et voluntas magis est finis, Electio verò eorum, quæ sunt ad finem.

48. Præelectio igitur tale spontaneum est, quod præcedit consultatio, ex qua quæ optimè iudicata sunt amplectitur, eaq; in finem dirigit. Quâ de causâ vt electio rectius cognoscatur, consultatio consideranda est potissimum.

49. Non autem omnia sunt βέλετα: sed illa tantum, de quibus homines sani & prudentes deliberant: eiusmodi sunt res in potestate deliberantis positæ, nec tamen omnes: Nam quæ certa sunt deliberationi non subiacent, quæ est collatio mediorum, vt certum & optimum inueniatur.

50. Incerta igitur recipiunt deliberationem ea, quæ in medijs hærent, quæ si plura sunt, inter se conferuntur, vt eliciatur optimum, si vnum est, quomodo applicandum sit, disquiritur, ita, vt electionem semper præcedat consultatio. Electio enim tum accedit quando consultabile quoddam, appetibile visum fuit.

51. Vnde definitur Electio, quod sit deliberatiua appetitio rerum earum, quæ sunt in nostra potestate.

52. Cum verò ad electionem voluntas etiam pertineat, omnia enim quæ eligimus & volumus: Ita vt à πρῶτης voluntas nunquam sit separata: Propterea rectè quoque ea refertur & numeratur inter actionum principia: quia actiones etiam ex voluntate agentis æstimantur, quemadmodum Cic. lib. 3. offic. ait: Id quod rectè sit id demum iustum est, si est voluntariū.

mobius

53. Obic-

53. Obiectum autem voluntatis nonnulli statuerunt *reuera bonum*, non aduertentes, quod homo improbus malum expetat: nonnulli *apparens tantum*, qui nullum relinquunt voluntati verum obiectum.

54. Neutrum igitur genus nos excludendum putamus, sed vtrumq; coniungendum esse. Quod enim reuera bonum est, id simpliciter voluntati subijcitur: Apparens autem licet simpliciter exoptabile non sit: alicuius tamen voluntati subijci videtur: eius nimirum, cui bonum apparet.

55. Ex his omnibus apparet *virtutes & vitia in hominis arbitrio esse posita*: Nam in quibus possumus agere, in his etiam possumus non agere: & si tam turpia, quam honesta agere, & non agere est in nostra potestate: hoc autem est bonos & malos esse: Sicum igitur est in nobis probos & improbos esse.

56. Etenim homo principium & procreator actuum suorum est. Quorum igitur principia in nobis sunt, ea sponte à nobis fiunt.

B 3

QVAE-

QV A E S T I O N E S.

I.

AN omne peccatum Ethicum sit voluntarium?

II.

An homo sponte fiat malus, sponteq^{ue} peccet?

III.

Utrum virtutes morales sint habitus non voluntatis: sed appetitus sensuum?

IV.

An perturbationes & mores sequantur corporis temperamentum?

F I N I S.

QUESTIONE

De ...

De ...

De ...

De ...

De ...

94 A 7363

ULB Halle

3

002 826 550

5b.

V47

visibile voluit ex uirgine sumere: ad
grue debuit corporali spe apparere
formauit autem angelus corpus
sibi lucidum: quod secundum Augustinum facie
rutilans et veste choruscans uir-
gini apparuit. Conuenienter uero
uirgini annuntiatur incarnatione uir-
gini ut scilicet prius ipsum recipiat me-
te quam carne. **M**utans ergo
angelus nomen eue. dicit uirgini
auem: indicans eam ab omni uel
beram. **Q**ue bene gratia plena di-
citur: quod alijs ad mensuram gratia
datur: hec autem sola gratia
quam nulla alia meruerat conse-
cuta est: ut gratie impleatur
auctore. **Q**ue cum gratia plena sit.
prius etiam quam accipiat: post accep-
tionem quamta dei habundat gratia
quis cogitare possit? **U**nus ideo
Et bene plena: quod ceteris per pres-
tatur gratia: maiore uero simul
se totam infudit gratie plenitudo:
bene gratia plena: per quam largo sa-
spiritus umbra perfusa est omnis
creatura. **Q**ue celis dedit gloriam.
terris deum pacemque refudit: fide
gentibus finem uicibus: uite ordine.
moribus disciplinam. **D**icitur
quoque ei dominus tecum. scilicet sit in uir-
ro. qui tecum est in animo: adimplet
ventrem. qui adimplet mentem.

quod et si tota saluatio angelus in se
uirgini gratissima: ista tamen sola
dominus tecum potissime eam delectat
ideo singulari denotat dicitur da esse
Iacet enim iam eam in uirgine: non enim
tamen misit matrem: quod modo singulari uo-
luit esse sciam. **H**ec etiam sola per
omnes mulieres et super omnes mu-
lieres benedicta predicatur. **E**nim
mulier subiaceret maledictioni dei
ut legis: nam corrupta subiaceret ma-
ledictioni dei qui ait. **I**n delo: **p**er
es: uirgo maledictioni legis
erat. **m**aledicta sterilis: si in ma-
uiturque maledictam uitamur: male-
dictam dei. quod uirgo promissum: male-
dictam legis: quod filium habuit. **E**nde
ipsa primiceia uirgini dum prima
uiginitate sua de obitu. **m**aledic-
ti legis aboleuit: et merito benedi-
citur: per quam mundus a maledic-
tione liberatur. **E**t notandum
quod super hanc saluacionem nunquam
modo peruenire ualebit: nec aliis
excellentibus dulas et gratia
uirgine salutem potit: quia
saluacione quam ipse deus per dicitur
et per angelum ei destinauit. **I**n
uobis singulis dulas et gratia
tur mysteria. **N**am deus per eam
sua omnipotentia confirmat: ut
esset imminis ab omni uel

TATIO ETHICA,
De
CIPIIIS HV-
RVM ACTIO-

X TERTIO ARIST.
hic. lib. desumta.

Ad cuius theses

O. M. A.

Iulij Iulia, sub praesidio

TI VVESTPHALI

PEINENSIS,

publicè ressondebit

S IVLIVS Niemtschneider
Grüningensis.

*oratio in auditorio maiori II. Ca-
mbr. horis antemeridianis
& pomeridianis.*

MAESTADII,
apheo IACOBI LVCII,

ANNO 1607.

